

Czesław Francke, Jerzy Lodowski, Jerzy Rozpędowski

Gniewoszów. Zamek "Szczerba"

Informator Archeologiczny : badania 21, 193

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pod warstwą izolacyjną, która znajdowała się poniżej rur, odsłonięto 4 obiekty w tym jedną jamę z zawartością odchodów zwierzęcych oraz niewielką ilością mchu /obiekt nr 4/ dohrze odizolowaną od poziomu osadniczego. Pozostałe 3 obiekty były w całości pokryte brukiem kamiennym, z których obiekt nr 2 można uznać za fragment kufni, gdzie znaleziono 44 podkowiaki, 1 podkowę, 2 fragmenty podków, 1 fragment ostrogi oraz fragment mieczyka drewnianego do wrzeciona /?/, a także fragmenty ceramiki, skrawki skóry i kości zwierzęce. W pozostałych obiektach odkryto fragmenty ceramiki, skrawki skóry i kości zwierzęcych.

Obiekty można datować na drugą połowę XIII w., początek XIV w. Zabytki znajdują się w Muzeum w Głowie.

GNIEWOSZÓW
Zamek "Szczerba"

Muzeum Archeologiczne
we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Czesław Francke pod kierunkiem doc. dr. hab. Jerzego Lodowskiego. Konsultant: prof. dr. hab. Jerzy Rospedowski. Finansował IHASiIT Politechniki Wrocławskiej i KZA w Wałbrzychu. Drugi sezon badań. Zamek średniowieczny /k. XIII w./XIV w. ~ 1428 r./.

Skoncentrowano się na rozpoznaniu rzutu partii przylegającej kompleksu mieszkalnego. Kilka wykopów-sondaży założono na terenie dziedzińca, a jeden w miejscu domniemanej bramy głównej.

Część mieszkalną podzielono na tzw. pomieszczenia. Wyróżniono ich 5 /A-E/. Relikty pomieszczeń znajdują się po obu stronach korytarza, którego dłuższa oś pokrywa się z szerokością kompleksu mieszkalnego. Węższe ściany korytarza ograniczone są od strony dziedzińca wejściem, a od drugiej strony strzelnicą przeprowadzającą mur obwodowy.

Na szczególną uwagę zasługuje pomieszczenie wschodnie. W jego dolnej części natrafiono na kamienną skrzynię o wewnętrznych wymiarach: 195-195 x 100-105 cm i zachowanej wysokości do 53 cm oraz prowadzący do niej otwór o wysokości 80 cm i szerokości 73 cm z nadprożem w formie łąki i kamiennym parapetem znajdującym się na wysokości poziomu użytkowego. W wyniku badań porównawczych stwierdzono, że mogą to być pozostałości pieca typu hypokaustum. Z piecem wiązały się zapewne fragmenty kamiennej płyty z otworem obwiedzionym żłobkiem, a znalezionych w sąsiedztwie pomieszczenia wschodniego. W jego obrotach nie stwierdzono śladów spalenizny.

Niespodziewany efekt uzyskano w wykopie 8/87. Przez przypadkowo odsłonięte okno-strzelnicę /?/ dostano się do piwnicy przykrytej do tej pory zachowanym sklepieniem kolebkowym. Piwnica miała 330 cm wysokości, 310 cm szerokości i około 600 cm długości. Wnętrze pomieszczenia od podłogi po szczyt kołębki zasypane było gruzem zawierającym znikomą ilość zabytków. Obok fragmentów naczyń były to skroplone jajek oraz fragmenty kamiennych kul.

Ponadto odkryto niewidoczna wzdłuż otwory pełniące funkcję strzelnic, a znajdujące się w przylegającym do nich otwór-strzelnicę wiążący się już z następną kondygnacją. Otwory zachowały się do wysokości nawet 2 m. Wszystkie zostały założone na planie trapezu. W przypadku części z nich stwierdzono, że miały one cofnięte tarcze i wysoko umieszczone równie. Właściwe otwory ulokowane były pod szczytem stropu. Być może były to strzelnice depresyjne.

W północno-wschodnim od łąki muru obwodowego odsłonięto pozostałości bramy głównej. Brama miała 3 m szerokości, jej poziom użytkowy stanowił kamienny bruk. W rejonie bramy znaleziono elementy jej konstrukcji - żelazne okucie z odpowiadającymi mu dużych rozmiarów gwoździami, płytę żelazną /opancerzenia wrót?/ oraz ponad 200 gwoździ.

Łącznie z wszystkich wykopów pozyskano: ponad 3 tysiące ułamków ceramiki /w tym dużo kafli typu garnkowego i korytkowego/, po kilkadziesiąt sztuk gwoździ i kości, nieliczne ułamki szkła, kilkadziesiąt ułamków części palcówki i brył przepalonych gliny konstrukcyjnej. Wyroby z żelaza to przede wszystkim podkowy, noże /jeden w rogowej oprawie/, grotty, skobla, sprzączki /jedna emaliowana/, płytki zbroi, kłódki, kółka, klucze. Przedmioty te reprezentowane są przez 2-7 egzemplarzy. Na wyróżnienie zasługują dużych rozmiarów ozdobne okucie końcówki pasa z brązu, żelazny świder, guzik z muszli, nóżka oraz zdobiony wisior z kości.

Badania będą kontynuowane.